

Зачепилівська районна державна адміністрація
Відділ освіти, молоді та спорту

Всеукраїнський літературний конкурс «Розкрилля душі»
Номінація «Літературна творчість»

Есе

« Лунає в серці слово Кобзаря...»

Робота

Кудряшова Костянтина Юрійовича,
члена гуртка «Літературне краєзнавство»,
учня 11 класу Миколаївської
ЗОШ I-III ступенів
Зачепилівського району Харківської області

Керівник: Чуб Тамара Миколаївна

2013

Нещодавно, гостюючи у бабусі, захоплено розглядав її вишивки. Їх краса вражала, будила в душі якесь незрозуміле мені хвилювання. Особливо сподобався портрет Т.Г.Шевченка на тлі його героїв: Катерини, кобзаря, гайдамаки, наймишки. «Вони як живі!» - не стримався я. А бабуся просто відповіла: «Я вишивала це не руками, а серцем. Це ж Шевченко!» І я замислююсь...

Т. Шевченко... Прометей, Апостол, Кобзар, Пророк – так називали його ще за життя. Для нас, українців, надзвичайно дороге це ім'я і нині. Вся його творчість пройнята гнівом проти будь-якого гноблення, насилля, приниження людської гідності й водночас пронизана палкою любов'ю до простої людини-трудівника, «малих рабів отих німих», на сторожі яких він поставив своє Слово – гаряче, щире, небайдуже. Шевченкова поезія – це не розважальне легке читиво, а вистраждані серцем думи про долю народу, що «стали на папері сумними рядами». Їх він присвячував рідній Україні з вишневими садками, розлогими степами, високими могилами й широким Дніпром. Свої думи поет посилав у рідний край з надією, що він їх привітає - і це буде для нього найбільшою нагородою.

24 роки кріпацької неволі, 10 років солдатчини, 13 літ каторжної праці з постійною загрозою арешту – ось головні етапи його трагічної долі. Онук гайдамаки, син кріпака, він став основоположником нової української літератури і літературної мови. Остап Вишня писав: «Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб врятувати цілий народ, цілу націю».

Саме він першим підняв полум'яний голос на захист нашої нації, нашої мови, народу. Вчитайтесь у проникливі слова із тієї глибинної криниці мудрості і правди поетичного слова:

...Воскресну нині! Ради їх,
Людей закованих моїх,
Убогих, нищих...

Так, Шевченко своїм словом пробуджував у народу його національну гідність, його самоусвідомлення. Закликав бути патріотом і боротися за рідну землю.

І якщо сьогодні нам живеться важко в нашій незалежній Україні, за яку проголосувало колись понад 92 відсотки народу нашого, то не Україна в тому винна. А винні ті чорні круки, які обсіли славне дерево нашої свободи. А їх завжди вистачало протягом багатостраждальної історії.

Упродовж усього життя гріла і спопеляла Шевченка єдина, гаряча, вірна і незрадлива любов до знедоленої України та її народу. Вона – в кожному рядку його поезій:

Я так її, я так люблю

Свою Україну убогу,
Що прокляну святого Бога,
За неї душу погублю.

Співець-патріот, мученик, засланець мріяв повернутися на рідну землю, подивитися на лани, побачити вільними, щасливими своїх земляків. З великим боєм поет говорив про прірву між поміщиками і народом, про недолу любої йому України. Водночас порушував проблему орієнтації на Захід, де, мовляв, можна повчитися вирішенню актуальних проблем волі та братерства. Шевченко заперечував пошуки добра, правди, волі «у чужому краю, На чужому полі», стверджуючи, що тільки

В своїй хаті своя правда,
І сила, і воля.

Він вважав, що в інших народів слід запозичувати краще, корисне і не робити це сліпо, велику увагу приділяючи розвитку національної культури, мови: «І чужому наuczайтесь, і свого не цурайтесь». Поет закликав шукати й знаходити шляхи «братерства братнього» у своїй країні. Адже Україна – це рідна, єдина, не схожа на інші земля:

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра.

У багатьох поезіях поет звертався до всіх станів українського суспільства з закликом :

Обніміться ж , брати мої,
Молю вас, благаю!

На його думку, примирення, єднання українців – єдиний шлях до здобуття державності. Поет вірив, що настане радісний день національної згоди, «І оживе добра слава, слава України». Він розумів: створити вільну, незалежну Україну можна тільки завдяки єдності всіх сил суспільства, лише тоді, коли всі верстви населення переймуться національною ідеєю. Цей висновок, зроблений майже два століття тому, актуальний і нині. Чи не правда?

Як митець, свідомий свого призначення й обов'язку, поет ставив перед собою й відповідні завдання: зворушувати своїм словом читачів, будити їх до активного осмислення дійсності, емоційно реагуючи при цьому на довколишній світ:

Нехай думка, як той ворон,
Літає та кряче,
А серденько соловейком
Щебече та плаче.

Йому боліла доля свого народу, те, що «латану свитину з каліки знімають, з шкурою знімають...». Серце поета ярилося від болю, гніву, образи. Чому? За

що? Хто винен? Адже на цій красивій, неповторній своєю вродою землі живе народ-трудівник, чесний, добропорядний господар! Але хіба він господар на своїй землі? «Отим-бо й ба!» Він - невільник, наймит, що працює лише на чуже благо. Ні, українець в уяві Шевченка волелюбний і завзятий у прагненні до волі й незалежності:

Жінки навіть з рогачами
Пішли в гайдамаки.

Минають роки, змінюється наше життя. Але Тарас був, є і завжди буде з нами. Його світле ім'я, його немеркнуче слово допомагають долати труднощі на шляху розбудови справжньої, багатой, сильної і гордої держави.

Нас просто не існує без Шевченка. У ньому – вся історія наша, все життя і всі наші мрії. Кому не відомо: Україна – це Шевченко, Шевченко – це Україна. Не знайти такого скальпеля, який зміг би відділити одне від одного. Вони нероздільні вічно, доки й світу. Уявити себе без Шевченка все одно, що без неба над головою. Він - вершина нашого родового дерева. Для нас він близький та рідний. Його «Кобзар» - у кожній домівці. Його пісні – у кожному серці. А ми все вчитуємося в його твори, зачаровані відточеним словом та могутністю духу. Ми стаємо віч-на-віч з Кобзарем, перевіряючи себе. Життєвий приклад Т.Шевченка – дзеркало нашої душі, барометр, який вимірює стан нашої духовності. Він з нами. А разом з тим Кобзар завжди попереду. До нього треба доростати всім життям. І сьогодні він для нас необхідніший, ніж будь-коли. Нам потрібні його правдивість, пристрасть, внутрішня сила, невситима жага свободи і громадянська відвага.

А громадянська відвага - це передусім вміння сказати «ні», коли від тебе вимагаються вчинки, що суперечать твоїм переконанням та гідності.

Це вміння бути собою у будь-яких обставинах і перед людьми різних поглядів, одверто боронити свої власні переконання й людей, думки яких ти поділяєш.

Це здатність підтримувати людей.

Це, зрештою, вміння сказати в очі кожному гірку правду, а не шепотітися по кутках.

Усе це вмів і робив Тарас Шевченко. Тож для нас, і для мене особисто, він не тільки Пророк, Кобзар, Апостол, Прометей, а й старший товариш, вчитель, друг, у якого хочеться вчитися, з яким хочеться радитися. Ми гортаємо сторінки його творів, щоб відчутти поетове слово серцем, повірити йому, бо кому ж тоді й вірити, як не Шевченку, який усе життя віддав за Україну, за нас із вами, за те, щоб ми були вільними, гордими людьми. На мою думку, жоден поет світу не зрівняється з ним у величчї своєї жертвовної любові до свого народу.

Та не однаково мені,

Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять,
Ох, не однаково мені.

Мені зрозумілий і близький гнів Кобзаря, коли він таврує тих, хто тільки на словах турбується про свій народ, тих, хто знає правду і мовчить. Згадаймо його слова:

Доборолась Україна до самого краю,
Гірше ляха свої діти її розпинають...

Чи не спостерігаємо ми подібну картину й нині? Хто «розпинає» рідну державу? Бездуховні люди. Хто може красти у свого народу мільйони доларів? Звісно, ниці люди. Наслідок: низький рівень економіки, зубожіння населення, загибель людей у шахтах, оголені безлісі Карпати, постійні катаклізми в різних куточках країни. А Чорнобильська трагедія? Що за цим стоїть – чиєсь недбальство чи ще щось? Отож наше лихо, на мій погляд, - в нас самих, правильніше – у нашій низькій свідомості та відповідальності за наші думки і вчинки. Вихід із цього замкненого кола, звісно, є. А щоб прийти до вірних рішень, слід читати Шевченка. В тому, що його твори актуальні у незалежній Україні, переконують роки самостійності. Хіба нині не болять нам питання збереження рідної мови, роз'єднаність національно-патріотичних сил, виховання молоді, синівський обов'язок перед Батьківщиною, проблеми національної еліти?

Тож читаймо Шевченка, і не лише у дні пам'ятних дат та на уроках літератури. Читайте і вчімося будувати нашу Україну! Прислухаймося до порад Кобзаря, бо якщо ми хочемо, щоб нас поважали як народ, щоб не соромно було перед його пам'яттю, ми повинні знати свою історію, шанувати своїх героїв, любити рідну землю, щодня й щомиті бути готовими до боротьби за народ, його майбутнє, справедливість. Бо таким був Тарас Шевченко. Бо кожен його твір може бути для нас підручником життя, вихователем високих моральних якостей, національної гідності. Бо його творча спадщина – це звернення до кожного з нас.

...Думаю про це, а в пам'яті - бабусині вишивки і слова: «Це ж Шевченко!» А на екрані телевізора – знову депутати в сесійній залі штовхаються, блокуючи трибуну, з'ясовують стосунки, демонструють свою любов до України та її народу. З душі так і проситься поетове:

Україно! Україно!
Оце твої діти...

Цікаво, а чи ці «діти» з депутатськими значками уважно читали Шевченка? Серцем і душею? Чи тільки очима? Я б радив їм ще раз прочитати твори

вірного сина України - Тараса Григоровича Шевченка і дослухатися до його слів.